Liikenne- ja viestintävaliokunta
Asiantuntijakuuleminen 11.10.2020

Liikenne- ja viestintäministeriön vastine liikenne- ja viestintävaliokunnan saamiin asiantuntijalausuntoihin asiassa HE 201/2020 vp: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi määräaikaisesta henkilöautojen romutuspalkkiosta vuosina 2020 ja 2021

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää liikenne- ja viestintävaliokuntaa vastinepyynnöstä ja esittää seuraavaa:

Yleisesti katsotaan, että romutuspalkkion käyttöönotto on kannatettavaa. Muutamassa lausunnossa kiinnitetään huomiota toimenpiteen kustannustehokkuuteen. Asiantuntijalausunnoissa eniten huomioita esitetään tuen kohdentumiseen ja käyttökohteiden tukitasoon.

Sähköavusteisten polkupyörien ja joukkoliikenteen tukeminen

Autoalan Keskusliiton ja Autotuojat ja -teollisuus ry:n esittää yhteisessä lausunnossaan, että sähköavusteisten polkupyörien ja joukkoliikennelipun hankinnalle pitäisi asettaa 25% enimmäistuki hankintahinnasta.

Autoliitto ry esittää enimmäisosuutta sähköpolkupyörien ja joukkoliikennelippujen tuelle.

Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että enimmäisosuuden, eli omavastuun asettaminen sähköavusteisten polkupyörien ja joukkoliikenne sekä yhdistämispalveluiden hankinnalle vähentäisi tuen mahdollisia saajia. Jos tuki halutaan ulottaa myös kaikista vähävaraisimmille voi omavastuun edellyttäminen muodostua ylitsepääsemättömäksi kynnykseksi. Tuen väärinkäytön mahdollisuutta ehkäisee romutettavalle autolle asetettavat vaatimukset. Joukkoliikenteen osalta tuki myönnettään vain kausilipun hankintaan, joka on lähtökohtaisesti henkilökohtainen. Sähköavusteisten polkupyörien kohdalla on mahdollista myydä polkupyörä eteenpäin hankinnan jälkeen, mikä ei ole tuen tavoitteen kannalta tarkoituksenmukaista. Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että mahdollisen väärinkäytön laajuutta on mahdotonta arvioida. Lisäksi tulisi huomioida, että vaikka sähköavusteinen polkupyörä myytäisiin eteenpäin, liikkuisi lopullinen käyttäjä tämän avulla ympäristöystävällisesti.

Valtiovarainministeriö totesi romutuspalkkion olevan yleensä yksityisautoilua suosiva tukitoimenpide, ja siten on myönteistä, että

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite: Eteläesplanadi 16, Helsinki
Postiosoite: PL 31, 00023 Valtioneuvosto
Puhelin: 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

esitykseen sisältyy mahdollisuus käyttää palkkiota vaihtoehtoisesti joukkoliikennelipun tai sähköpyörän hankintaan uuden henkilöauton sijasta. Esityksen päästövähennystavoitteiden kannalta nähtiin erikoisena, että vähäpäästöisempien liikkumismuotojen tuki jäisi pienemmäksi kuin yksityisautoilun tuki.

Pyöräliitto ry esittää sähköpolkupyörien ja joukkoliikenteen tuen nostamista 2 000 euroon.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää 2 000 euron romutuspalkkion myöntämistä vaihtoehtoisilla käyttövoimilla kulkeville ajoneuvoille perusteltuna koska nämä ovat hankintahinnaltaan kalliimpia kuin tavalliset bensa- ja dieselautot. Sähköavusteisten polkupyörien ja joukkoliikennelipun osalta 1 000 euron enimmäistuen katostaan olevan suhteessa hankintahintaan. Hyvän sähköavusteisen polkupyörän saa noin 2 000 eurolla, jolloin omavastuu olisi 50 % hankintahinnasta.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto toteaa, että vähentääkseen päästöjä romutettavan ajoneuvon käytön tulisi korvautua vähäpäästöisemmällä liikkumismuodolla. Hankintatueksi kääntyvällä romutuspalkkiolla voidaan nopeuttaa siirtymää vähempipäästöisyyteen. Tuen tehokas kohdistuminen edellyttäisi kuitenkin sitä, että romutettava ajoneuvo ja tuen kohde olisivat nimenomaan vaihtoehtoisia kulkemistapoja, eikä tuki kohdistuisi sellaisiin kohteisiin, joita laajassa mittakaavassa hankittaisiin myös ilman tukea. KKV katsoo, että sähköavusteisille polkupyörille tuen tarjoaminen voi johtaa paitsi tuen valumiseen tuotteisiin, joita muutenkin hankittaisiin, myös siihen, että tuki vääristää kilpailutilannetta markkinoilla. Ollakseen tehokas päästövähennyskeino sähköpolkupyörän pitäisi olla aito vaihtoehto vanhalle autolle. Näin lienee suhteellisen rajatulle joukolle. Onkin todennäköisempää, että sähköpolkupyörä ja tavallinen polkupyörä ovat vaihtoehtoina lähempänä toisiaan kuin sähköpolkupyörä ja vanha auto. KKV katsoo, että hankintatuki, jota voi saada sähköpolkupyörään, voi siirtyä jossakin määrin näiden pyörien hintoihin ja muuttaa sähköpolkupyörien ja tavallisten polkupyörien suhteellisia hintoja sähköpolkupyörien eduksi.

Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo sähköavusteisen polkupyörän olevan vaihtoehtoinen kulkemistapa henkilöautolle. Sähköavusteinen polkupyörä korvaa tehokkaammin kuin tavallinen polkupyörä autolla ajamista erityisesti pidemmillä matkoilla. Liikenne- ja viestintäministeriö ei myöskään näe määräaikaisessa tuessa merkittävää markkinavaikutusta pidemmällä aikavälillä.

Suomen Autokierrätys Oy ei kannata romutuspalkkion ulottamista sähköpolkupyörien tukemiseen näiden edullisen hankintahinnan vuoksi. Mikäli palkkiota myönnetään myös näiden verrattain edullisten tuotteiden hankintaan, on riskinä, että palkkion vaikutukset kierrätykseen palautuvien autojen määrään jäävät pieneksi.

Liikenne- ja vietsintäministeriö katsoo, että tuen ensisijaisena tarkoituksena ei ole pyrkimys vaikuttaa kierrätykseen palautuvien autojen määrään. Mikäli tavoitteena olisi ensisijaisesti edistää kierrätystä olisi vastikkeeton

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

romutuspalkkio tarkoituksenmukainen. Sähköavusteisten polkupyörien ulottaminen tuen piiriin mahdollistaa myös muun kuin uuden henkilöauton hankinnan ja mahdollistaa, siten siirtymisen vähäpäästöisempään liikkumiseen entistä laajemmalle määrälle henkilöitä.

Autoalan Keskusliitto ja Autotuojat ja –teollisuus ry esittää myös tuen kiinntiöittämistä. Varattu 8 miljoonan euron budjetti kohdennettaisiin siten, että autohankintoihin kohdennettaisiin 6 miljoonan euron osuus budjetista ja muihin käyttökohteisiin maksimissaan 2 miljoona euron osuus budjetista.

Liikenne- ja viestintäministeriö ei pidä budjetin eriyttämistä esitetyn mukaisesti perusteltuna. Ehdotuksen mukaisesti suurin osa budjetista kiintiöitäsiin henkilöautojen hankintaan ilman perusteluita. Liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan sähköavusteinen polkupyörä ja joukkoliikenne tai yhdistämispalvelu tulee olla yhtä lailla vaihtoehto romutuspalkkiossa kuin henkilöauton hankinta.

Joukkoliikenteen matkustusoikeutta sisältävän yhdistämispalvelun määritelmä

ITS Finland Oy ehdottaa lausunnossaan, että yhdistämispalvelu määriteltäisiin viittaamalla liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 2 §:n 5-kohdan yhdistämispalvelun määritelmään. ITS Finland Oy ei pidä tarpeellisena romutuspalkkiolakiehdotuksen 2 §:n 5-kohdassa tehtyä viittausta raide- ja tieliikenteeseen, koska tuen sitominen joukkoliikenteeseen tai joukkoliikenteen sisältävään yhdistämispalveluun varmistaa joka tapauksessa tavoitteen ohjaamisesta kestävämpiin liikkumisen muotoihin. Lisäksi ITS Finland Oy:n mukaan tuki tulee ulottaa yhteiskäyttöautoihin.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tuen sitomista joukkoliikenteen matkustusoikeutta sisältävään yhdistämispalveluun sekä rajoittamista kotimaan tie- ja raideliikenteeseen tarkoituksenmukaisena. Päästövähennysnäkökulmasta ei ole mielekästä tukea esimerkiksi lentolippujen tai risteilyjen hankintaa. Edellyttämällä joukkoliikenteen matkustusoikeutta kohdennetaan tuki muuhun kuin henkilöautopainotteisiin liikkumismuotoihin, kuten esimerkiksi taksikyyteihin tai autonvuokraukseen. Liikenne- ja viestintäministeriö kuitenkin huomauttaa, että nämä voivat olla osa yhdistämispalvelua kuten myös yhteiskäyttöautot.

Hankittavan auton g/km raja-arvo

Pyöräliitto pitää esitettyjä 95 g/km ja 120 g/km raja-arvoa liian korkeana.

Suomen ympäristökeskus ehdottaa alle 120 g/km bensa- ja dieselautojen poistamista tuen piiristä ja ladattavien sähköaujen g/km rajan laskettavaksi 50 g/km sekä muille vaihetoehtoisilla käyttövoimilla kulkeville autoille raja-arvon 95 g/km asettamista.

Valtiovarainministeriö katsoi ladattavien hybiriden osalta, että raja-arvo voisi olla tiukempi.

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi

Useat asiantuntijalausunnot pitävät hallituksen esityksen mukaisia raja-arvoja kannatettavana.

Liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan raja-arvot ohjaavat hankintaa energiatehokkaisiin ajoneuvoihin. Tavallisten bensa- ja dieselautojen kohdalla 120 g/km (WLTP) raja-arvon alittavat vain energiatehokkaimmat ajoneuvot. EU:n 95 g/km raja-arvo vuodelle 2020 on mitattu vanhalla mittausmenetelmällä eikä siksi ole rinnastettavaissa nyt ehdotettuun raja-arvoon, joka on mitattu uudella WLTP mittausmenetelmällä. Ladattavien hybridien osalta 95 g/km raja-arvo sulkee pois ainoastaan kaikkein suurimmat katumaasturit. Lähtökohtaisesti sähkökäyttöisten ajonevojen osuuden kasvattaminen on kannatettavaa, joten tiukempaa päästöohjausta ei katosta tarpeelliseksi. Myöskin kaasuautojen kohdalla pidetään ensisijaisena tavoitteena kasvattaa niiden osuutta.

Muiden käyttökohteiden tukeminen

Autoliitto ry ehottaa tuen ulottamista hallituksen esityksen vaatimukset täyttäville käytetyille autoille.

Pyöräliitto ry ehdottaa tuen ulottamista tavallisen pyörän tai L1e-A pyörän (eli moottorilla varustetun pyörän) hankintaan.

Teknisen Kaupan Liitto ry:n moottoripyöräjaosto ja MP-kauppias ry ehdottaa L- luokkien ajoneuvojen (moottoripyörät, mopot) mukaan ottamista palkkion piiriin.

Liikenne- ja viestintäministeriö ei katso käytettyjen autojen tukemisen edistävän autokannan uudistumista tuen tavoitteen mukaisesti. Liikenteen kunnianhimoiset päästövähennykset edellyttävät uusien vähäpäästöisten autojen myynnin osuuden kasvattamista. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää ehdotettua rajausta tuen laajentamisesta sähköavusteisten polkupyörien ja joukkoliikenteen tai yhdistämispalvelun hankintaan perusteltuna. Tavalliseen polkupyörään siirtyminen ei yhtälailla edellytä taloudellisia valmiuksia kuin sähköpyörään siityminen. Lisäksi sähköpyörällä katsotaan olevan helpompi korvata pidempiä henkilöautolla taitettavia matkoja. Moottoripyörillä ja mopoilla ei taas katsota olevan samoja kansanterveydellisiä etuja kuin sähköpolkupyörillä.

Romutettavan auton vaatimukset

Autoalan Keskusliitto ja Autotuojat ja –teollisuus ry esittää, että laissa luovuttaisiin romutettavan auton liikennekäytössä olon vaatimuksesta. Autoalan Keskusliiton ja Autontuojat ja –teollisuus ryn:n mukaan vaatimus on turha, koska vuonna 2015 toteutetussa romutuspalkkiossa 70% romutetuista ajoneuvoista oli liikennekäytössä romutettaessa.

Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo liikennekäyttövaatimuksen olevan perusteltu. Hallituksen esityksessä edellytetään, kuten 2018 romutuspalkkiossa, että romutettava ajoneuvo on liikennekäytössä

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi

romutettaessa sekä edellisen kalenterivuoden aikana. Lisäksi edellytetään, että romutuspalkkion saaja on omistanut romutettavan auton 12 kuukautta ennen romutusta. Ehtojen tarkoituksena on varmistaa, että romutuspalkkio kohdentuu niille, jotka tosiasiallisesti omistavat sekä käyttävät vanhaa ajoneuvoa.

Liikenne- ja viestintäministeriön muutosehdotus

Liikenne- ja viestintäministeriö ehdottaa täsmennystä romutettavaa autoa koskeviin vaatimuksiin. Romutettavan auton osalta edellytetään, että romutuspalkkion saaja on omistanut auton 12 kuukautta ennen romutusta. Valiokuntakäsittelyn aikana ministeriöistä on tiedusteltu täyttääkö edellytyksen mikäli on ollut romutettavan auton haltijana 12 kuukautta ennen romutusta. Liikenne- ja viestintäviraston mukaan edellisen tukikauden aikana vuonna 2018 tuki myönnettiin myös 12 kuukautta haltijana olleiden henkilöiden kohdalla. Tilanteita joissa henkilö on merkitty haltijaksi on esimerkiksi perhepiirissä, useamman omistajan ajoneuvoilla tai kuolinpesien ajoneuvoilla. Haltijan rinnastamisella omistajaan ei katsota olevan tuen väärinkäyttöä lisäävää vaikutusta. Liikenne- ja viestintäministeriö kuitenkin katsoo, että nykymuodossaan säädösehdotus ei mahdollista romutettavan auton haltijaa tuen saajaksi.

Säädösmuutosehdotus (lisäys merkitty keltaisella):

2 §

Romutuspalkkion myöntämisen edellytykset

Liikenne- ja viestintävirasto voi myöntää romutuspalkkion sellaiselle luonnolliselle henkilölle, joka on hankkinut omaan käyttöönsä uuden aiemmin ensirekisteröimättömän henkilöauton, uuden sähköavusteisen polkupyörän, joukkoliikenteen kausilipun tai joukkoliikenteen matkustusoikeutta sisältävän yhdistämispalvelun, jos hän on toimittanut viimeisen kalenterivuoden aikana sekä välittömästi ennen romutusta liikennekäytössä olleen henkilöauton, jonka omistajaksi tai haltijaksi hän on ollut merkittynä liikenneasioiden rekisteriin yhtäjaksoisesti vähintään 12 kuukautta välittömästi ennen romutusta ja joka on ensirekisteröity vuonna 2010 tai aikaisemmin, romutettavaksi jätelain (646/2011) 58 §:ssä säädetyllä tavalla.

Romutuspalkkio voidaan myöntää, jos:

1) hankitun auton käyttövoimana on joko kokonaan sähkö tai sen toisena käyttövoimana on sähkö ja hiilidioksidipäästöt ovat enintään 95 grammaa kilometriltä määriteltyinä niiden tyyppihyväksyntävaatimusten mukaisesti, jotka olivat voimassa ensirekisteröinnin ajankohtana voimassa olleen Euroopan unionin lainsäädännön mukaan;

2) hankitun auton käyttövoimana on joko kokonaan tai sen toisena käyttövoimana on korkeaseosetanoli tai metaanista koostuva polttoaine;

3) hankitun auton hiilidioksidipäästöt ovat enintään 120 grammaa kilometriltä määriteltyinä niiden tyyppihyväksyntävaatimusten mukaisesti, jotka olivat voimassa ensirekisteröinnin ajankohtana voimassa olleen Euroopan unionin lainsäädännön mukaan;

4) hankittu sähköavusteinen polkupyörä on varustettu polkimin tai käsikammin ja on varustettu sellaisella enintään 250 watin tehoisella sähkömoottorilla, joka toimii vain poljettaessa ja kytkeytyy toiminnasta viimeistään nopeuden saavuttaessa 25 kilometriä tunnissa; tai

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

5) hankittu joukkoliikenteen kausilippu tai joukkoliikenteen matkustusoikeutta sisältävä yhdistämispalvelu on tarkoitettu avustuksen saajan käyttöön kotimaan raide- tai tieliikenteeseen.

Romutuspalkkion myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että:

1) romutuspalkkion saaja on saanut romutettavaksi toimittamastaan autosta jätelain 59 §:ssä tarkoitetun romutustodistuksen ja merkitty uuden hankitun auton omistajaksi tai haltijaksi;

2) romutustodistus on annettu aikaisintaan 1.12.2020 ja viimeistään 31.12.2021; ja

3) valtion talousarviossa avustuksen maksamista varten varattua määrärahaa on käytettävissä.

Romutuspalkkio voidaan myöntää samasta romutetusta henkilöautosta ainoastaan kerran.

Romutuspalkkio voidaan myöntää yksinomaan sähköä käyttövoimana hyödyntävän henkilöauton hankkineelle, vaikka hankintaan olisi myönnetty muuta avustusta valtion varoista.

Eleonoora Eilittä
Neuvotteleva virkamies
Liikenne- ja viestintäministeriö

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi